

le Nonocomensi, medicus singularis ingenij, atq; eruditionis & rei herbarie peritus. Ceterum scribit Ruellius Apion frequentissimam in Gallia nasci, eiusq; radice ruri pauperes per inopiam frugum uesti. Sed Ruellij sententia non esse subscribendum iudico: nam cum Apios per superna, & inferna purgationem molitur, male nimirum eos haberet, qui nulla huius facultatis habita ratione copiose (ut rustici facere solent) eius radices sumerent in cibus. Apij huius nusquam, quod inuenerim, mentionem fecit Galenus in simplicium medicamentorum censu. Hæc planta non secus Latinis Apios, atq; Græcis ἀπιος nominatur.

Ruel. lapsus

Nomina.

Κολοκυνθίς. COLOCYNTHIS.

CAP. CLXXI.



COLOCYNTHIS sarmenta, foliaque fatui cucumeris emittit, per terram repentia, diuisa: fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehementer amarum. quem legere oportet, cum cæperit in pallidum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, si quatuor oboli cum aqua mulsa, melle cocto, myrrha, & nitro excipiantur, & cogantur in catapotium. Arefactæ pilæ teruntur, & infusæ clysteribus prosunt neruorum resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitij, vt quæ bilem, pituitam, & strigmenta, interdum etiam cruorem eliciant. sætus admotæ enecant. Dentium dolorem tollit, si vna repurgetur, & luto oblita cum aceto & nitro inferuescat, hocque iure decocti dentes colluantur. Si aqua mulsa, aut passum in eadem incoquatur, & sub diu refrigerescat, potu crassum humorem, & strigmenta alui detrahet: stomacho supra modum aduersatur. subdita ex ea balano alui excrementa eijciuntur. Virentis succo vtilissimè ischiadici perfricantur.

COLOCYNTHIS planta est tam medicis, quam seplarijs vulgaris notitiæ. Verum etsi (ut Mesues est author) præstantissimum ex eius fructu paretur medicamentum ad uaria morborum genera; ea tamen cordi, iecinori, & uentriculo maxime aduersatur, quin & uniuersum perturbat corpus, fastidium, & intestinorum tormina excitans. Abradit enim intestina, & uasorum oscula aperit, adeo ut etiam cruenta sæpe eliciat. Hinc merito fit, ut eam dari prohibeant, nisi prius malefica eius uis prorsus aboleatur, ijs additis antidotis, quæ ad id præstant: cuiusmodi sunt illa, quæ uentriculū, iecur, & cor tum roborare, tū tueri

Colocynthis considerata.

possunt, & quæ lentore suo glutinandi uim habent. Colocynthis trahit pituitosa, crassa, lentaq; corporis excrementa in remotioribus partibus delitescencia: proinde cerebrum, & neruos expurgat, nec non etiam musculos, thoracem, & pulmonem. Eam ob causam uertiginosis, comitialibus, resolutis, conuulsis, hemicrania, diurnoq; capitis dolore affectis, asthmaticis, & egrè spirantibus utiliter in catapotijs exhibetur. Collachrymantes adiuuat oculos, et diutina tussi laborantes. Est præterea uis eius efficax ad omnes frigidos articulorum dolores, præsertim podagricos, et ischiadicos: ad quæ non modò in catapotijs deuoratur, sed etiam clysteribus infunditur, quibus sanè nil præstantius est ad coli cruciatu ex flatu, et frigidityte prognatos. Pellit aquas tam bibita, quàm per sedem infusa. Fit è colocynthis fructu oleum, ad retardandam canitiem, denigrandos capillos, et eorum defluuium cohibendum, si exempta è fructu pulpa, cavitatis oleo repleatur, et in cineribus decoquatur. Eodem mulcentur aurium dolores, et earum incerti sonitus discutiuntur. Colocynthis uires retulit Galenus lib. vi. simplicium medicamentorum, his uerbis. Colocynthis gustu amara est, sed quæ amarissimo medicamento epoto adsunt opera, ea euidenter efficere nequit, ob purgatoriam facultatem, quam ualidam in sese continet, nimirum cum ijs, quæ expurgat, antè et ipsa per aluum excerni præuertens. Viridis ipsius succus intritus ischiadibus prodest. Κολοκυνθίς sic Græcis, Latinis item Colocynthis, et Cucurbita syluestris appellatur: Arabibus, Chandel, Handel, seu Handal: Italis, et Hispanis, Coloquintida: Germanis, Coloquint, et Vuilder kurbz: Gallis, Coloquinte, et Courle sauage.

Colocynthis uires ex Galeno.

Nomina.

Ἐπιθύμων. EPITHYMVM.

CAP. CLXXII.

EPITHYMON flos est è thymo durioreatureæ simili. Capitula habet tenuia, & leuia: & in eis caudiculas, quasi capillamenta. Potum cum melle detrahit pituitam, bilemque atram per inferna. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis, acetabuli mensura ad quatuor drachmas, cum melle, fale, & aceti exiguo. Plurimum in Cappadocia, & Pamphylia gignitur.

Ff 2 IN

Epithymi cō-
sideratio.

EPITHYMVV.

Multorū opi-
nio reprob.

cum ita scribunt. Epithymum atram bilem excernit. Datur adultis tusum, & cribro excussum, seropulorū quatuor pondere, cum passo, uel oxymelite, & salis modico. Vitijs flatu turgentibus, & præcordiorum noxis opitulatur, & quibus icterus aggrauatur, & ijs, qui spirandi uexantur difficultate. Quod uero in stœbe nascitur, aut in satureia profilit, Epistœbe, atque Epithymbrum inde appellatum, thymi modo aluum resoluit: sed utrunq; facilitate censetur infirmius. hæc illi ambo. Quæ sanè liquidò ostendunt, quòd non secus Epithymbrum thymbræ, & Epistœbe stœbe innascatur, atq; Epithymum in thymo nascitur, uel profilit. Hoc idem præter Aëtium, & Actuarius longe antea testatus est grauisimus author Paulus Dioscoridis, & Galeni sectator acerrimus ijs uerbis. Epithymum inter ea, quæ atram bilem extrahunt, præstantissimum est remedium. Dantur ipsius drachmæ quinque leuigate ex lactis hemina. Epithymbrum uero, quod thymbræ innascitur, epithymo similiter euacuat, sed imbecillius est. hæc tenus Paulus. Ex his itaq; omnibus non dubitauerim asserere, unum tantum esse epithymum, non autem plura. Quandoquidem si Paulus, Aëtius, & Actuarius pro certo non habuissent, legitimum Epithymum esse illum thymi florem, de quo scribit Dioscorides, putassentq; duo eius genera reperiri, nulli dubium est, quin & ipsi explicassent duplex in thymo nasci epithymum. Verum cum compertum haberent, unum & idem esse medicamentum capillamentumq; quod in thymo, thymbræ, & stœbe profilit, ijsq; nullo radice adminiculo conuoluitur, & implicatur, sibi usum est, quòd suo tempore Epithymum uulgaris notitiæ medicamentum esset, sat fore declarasse non modò id in thymo gigni; sed etiam in stœbe, thymbræ, & (ut nos sæpe uidimus) in polio, et chamædry. ut hinc scirent medici, in epithymi defectu, epithymbrum, uel epistœbem substitui posse: quinetiam ut non ignoraret, id capillamentum harum plantarum propriam non esse partem, neq; suam habere sedem, sed ascititium quoddam esse exterius adueniens, & in ijs proficiens, & uiuens. His igitur rationibus adducor, ut non temerè existimem, Dioscoridis codicem, quem Plinius habuit, fuisse (ut diximus) deprauatum, & ob id ipsum Plinium deceptum esse: aut hunc aliunde accepisse occasionem, ut duo magno errore faceret Epithymi genera. Quòd autem Dioscorides epithymum florem thymi dixerit, haud ineptè dictum putauerim: nam cum is sciret Epithymum thymo innasci, nulla radice propria, sed thymi adminiculo fultum, floresq; per se albos ferre, qui cum in thymo sunt, huius plantæ proprii uidentur; ideo non absurdum fore duxit scribere, Epithymum esse florem durioris thymi. Sed quòd Epithymum flores albos ferat, declarasse uidetur Dioscorides, cum dicit. Capitula habet tenuia, & leuia, caudiculas habentia capillorum modo. Siquidem his notis non descripsit Dioscorides thymi florem superius libro tertio (ut Brasauolus asserit) sed capitulis in cacumine, flore purpurascente referent, nulla caudicularum, neque capillorum habita mentione. Prætereà conijcere licet Dioscoridem epithymum thymi florem appellasse, quòd à thymo decerpatur eo duntaxat tempore, quo epithymum ipsum largè floret. Nam quòd pro epithymo non intellexerit is purpureum thymi florem, hinc perspicuò apparet: quoniam de epithymi uiribus libro III. ubi de thymo, & eius floribus egit, nihil in modum protulit, nimirum eam ob causam, quòd epithymum propriam thymi

IN HAC equidem opinione uersantur complures huius ætatis medici rei herbarie periti, quemadmodum Brasauolus Ferrariensis, ut credant, Dioscoridis, aliorumq; Græcorum Epithymum magno discrimine ab eo diuersum esse, de quo scripserunt Mauritanii, præsertimq; ab illo, cuius meminit Mesues. Quippe qui asserant, nil aliud Arabicum epithymum esse, quam capillaris cassubæ genus quoddam, quod thymo circumuoluitur. Græcum uero idem esse uolunt cum proprio flore durioris thymi satureia similis. Suam autem sententiam hoc argumento comprobare uidentur, quòd si uulgaris usus epithymum, Arabicum scilicet, illud esset, de quo differit Dioscorides, is non dixisset, Epithymum florem esse durioris thymi, sed alterius plantæ thymo adnascens, eiq; sese conuoluentis. Id quod etiam Plinij auctoritate confirmant, ut qui eorum opinioni ex eo maxime ad stipulari uideatur, quòd duo Epithymi genera prodiderit lib. XXVI. cap. VIII. ubi sic inquit. Epithymum est flos è thymo satureia simili. Differentia, quòd hic herbaceus est, alterius thymi albus. Quidam aliter epithymum tradunt sine radice nasci, tenuis similitudine pallioli (rectius fortè pili legendum esset) rubens. hæc Plinius. Ex quibus utique planum fit, duo esse Epithymi genera: quorum alterum illi ad Græcos, alterum ad Arabas referunt, & ita suam tuentur sententiam. Horum certe iudicio ego quoq; facile subscriberem, nisi quædam sese nobis offerrent, quæ aperte reclamare uidentur, atque etiam ostendere, Plinium ipsum Dioscoridis codicem, unde illa mutuatus est, deprauatum habuisse, uel alium auctorem in hoc minus grauem secutum fuisse, uel seipsum deceptum, ut in alijs compluribus illi euenisse adnotauimus. Palam etenim faciunt, quantum equidem reor, nostri usus, & Dioscoridis epithymum, unum & idem esse medicamentum, quæ de eo Aëtius, & Actuarius, Dioscoridem, et Galenum secuti, concordans posteritatis memoria prodiderunt,

10

20

30

40

50

thymi

thymi particulam non existimauerit esse, sed (ut supra dictum est) ascititium quoddam, ut in arboribus muscus, & uiscum: quæ tamen legitimæ arborum partes non sunt, sed uiribus & facultate diuersæ. His igitur rationibus, ut arbitror, ductus Dioscorides, egit de thymo, & eius floribus libro tertio inter odoratas plantas: de epithymo uero, tanquam de re à thymo diuersa, differuit in hoc libro quarto inter deiectoria medicamenta. Similiter de arboribus, quibus uiscum innascitur, disputauit libro primo: de ipso autem uisco libro tertio cum ijs medicamentis, quæ suo lenatore glutinant. Adde quod idem indicare uidetur nomen Græcū ἐπιθύμιον, quod Latinis modo sub, modo in significat. Vnde nil aliud nobis epithymum infert, quam in thymo, uel sub thymo. Id quod flori thymi quomodo conuenire possit, non uideo: utpote qui non in thymo, neque sub thymo nascatur, sed super thymo, ea eminentiori parte, qua capitula emergunt. His alia accedit ratio, quod cum scripserit Dioscorides Epithymum plurimum in Cappadocia, & Pamphylia gigni, facile colligi potest, ipsum de Epithymo uulgaris usus esse locutum. Quippe si epithymum proprii thymi florem esse duxisset, ei sane opus non fuisset scribere, quod magis ijs in locis epithymum copiosum proueniret, quam alibi: quoniam scripsisse sat erat, oriri epithymum, ubicunque thymum proueniat, hoc argumento, quod thymum ubicunque nascatur, estate suos edat flores. Epithymum in thymo satureiæ simili nos sepius legimus prope Goritiam Saluatino, & Gargaro montibus supra Salicanum, qui eo durioris thymi genere copiose uestiuntur, sed cui epithymum insidet eo tantum tractu, qui ad meridiem spectat. Et si enim montes illi thymo omni ex parte scatent, nusquam tamen thymi plantas mihi licuit inuenire, in quibus Epithymum spectaretur, nisi in amantiore montis parte, ubi herba enata austro perflantur. Quamobrem nil mirum esse debet quod in Pamphylia, & Cappadocia epithymum frequentissimum proueniat. Sed quoniam tot scio me frustra à huc adduxisse argumenta, quibus meam firmam sententiam, nisi etiam Plinii autoritati, qua nititur Brasauolus, clarius responderem: id circo illi ita responsum uolo, quod cum Plinius Dioscoridis mentem, à quo priorem suorum uerborum partem sumpsisse uidetur, non recte perceperit, ideo non affirmatè, sed dubiè duo fecit Epithymi genera, & aliorum potius, quam suam opinionem retulit, cum inquit. Epithymum est flos è thymo satureiæ simili. Differentia, quod hic herbaceus est, alterius thymi albus. Quidam aliter epithymum tradunt sine radice nasci, tenuis similitudine pili, &c. Porro uero idem Plinius in ijs uerbis errasse deprehenditur, quod maiori, duriori; thymo herbaceum florem, minori uero albam reddiderit: cum tamen minoris flos purpureus sit, alterius autem modò candidus, modò in candido purpurascens. Hinc itaque perspicuum fit, tam confusè, & inconstanter de epithymo, & thymo tractasse Plinium, ut nihil certi in hac re ex eius uerbis elici possit. Ceterum hallucinantur, mea quidem sententia, in Epithymi historia, etiam Monachi illi reuerendi, qui in Mesuem commentarios ediderunt: quippe qui Dioscoridis uerba perperam interpretati deprehendantur, est ut forte alijs doctiores uiderentur, suam in Epithymo sententiam proferant ijs uerbis. Certissime à paucis uerus sensus uerborum Dioscoridis de epithymo percipitur. nam cum ipse Dioscorides dicat capitulo de epithymo, epithymum flos est è thymo satureiæ similis, non per hoc intelligit Epithymum, scilicet capillamentum thymi esse simile herbae satureiæ, sed asserit illud dictum capillamentum thymi esse simile capillamento satureiæ, scilicet thymbræ. quia etiam supra thymbram generatur huiusmodi capillamentum, sicut supra thymum. hæc patres illi. In quibus facile cognoscitur horum inanitas quedam iactantia, ne dicam, pace sua, ignoratia. quod sensus uerborum obscuros, claros reddere profiteantur, atque ijs subinde, ut mihi uidetur, maiorem caliginem offundant. Quod enim Dioscoridis sententia hoc loco euidetior sit, quam ut exponi debeat, quodq; aperte Monachis refragatur, eius uerba testantur, quæ ita Græcè habent. Ἐπιθύμιον θυμῶν ἐστὶν ἄνθος τῶν σκληροτέρων καὶ θυμῶν ἐλαϊώδους. hoc est ad uerbum. Epithymum thymi est flos durioris & satureiæ similis. His sane uerbis liquet, quod Dioscorides non comparat Epithymum, quod florem thymi uocat, flori satureiæ, ut Monachi illi malè interpretantur, sed illud genitium ἐπιθύμιον ad thymum tantum refert: ita ut thymum, cui Epithymum insidet, satureiæ simile faciat. Thymi nanque duo habentur genera. Vnum maius satureiæ simile, in quo epithymum profilit. Alterum minus, tenuissimis folijs refertum, in quo nullum nascitur epithymum. Hoc certè non latebat Dioscoridè, quare ne quispiam fortasse putaret utriq; thymo epithymum innasci, id tantum in thymo duriori inueniri prodidit. Sed satis superq; de Epithymo disputatum est: iam medicinae reddenda est ratio, & de eius uiribus ceteris medicamentis atram bilem exuit Epithymum (ut testatum reliquit Mesues in suis simplicibus) quod ualentius ceteris medicamentis atram bilem excernit, idq; facile, & citra ullam molestiam præstat. Efficax est ad morbos cerebri, nempe melancholiam, epilepsiam, diuturnos capitis dolores, aliasq; atrabiliarias egritudines. Confert cordis tremoribus, & animi deliquijs. Præterea cunctis lienis affectibus mire opitulatur: item renium uitijs, & hypochondriaca melancholia uexatis. Frequens epithymi usus: datur enim utilissimè aduersus carcinomata, elephantiasin, & ulcera maligna, & atra. quin & quartana febre detentos liberat. Epithymi uires breuissimè perstrinxit Galenus libro vii. simplicium medicamentorum, sic inquit. Epithymum thymi facultatè habet, ad omnia efficacius. exiccac, & excalfacit ordine tertio. hæcenus Galenus. Verum quia Epithymum ob similitudinem mihi ad memoriam reuocauit CASSUTHAM ita à peritioribus medicis uocatum, licet officinis, & herbariorum uulgo Cuscuta nominetur, cum à ueteribus Græcis nihil, quod constet, de ea memorie proditum sit, hic locus poscere uidetur, ut de ea aliquid differamus. Cuscuta igitur, siue Cassutha eius generis est, ut in frutices, & herbas epithymi modo profiliat, & uiuat earum admixtione uulsa, nulla radice nixa, sed uelut ab alarum sinu prodeuntibus cirris, capillamentisue longissimis. Hæc statim ab exortu plantarum ramulis se implicat, & adeo crebris inuolutionibus his se circumuoluit, ut breui plantas ipsas strangulet, atque enecet. Folijs nullis unquam uestita uisitur. Flores tamen edit albos, quam plurimos, à quibus semen tenue prodit. Cirri rufescunt, uitiū capreolis crassitudine, & facie pares. Sunt qui putent, admirabile hoc plantæ genus Plinio Cassutam appellari libro xvi. capite ultimo, ubi ita scriptum reliquit. Est & in Syria herba, quæ uocatur Cassutas, non tantum arboribus, sed ipsis etiam spinis circumuoluens sese. Nec plura Plinius. Ex quibus equidem, quod repe-

Epithymum ubi plurimū.

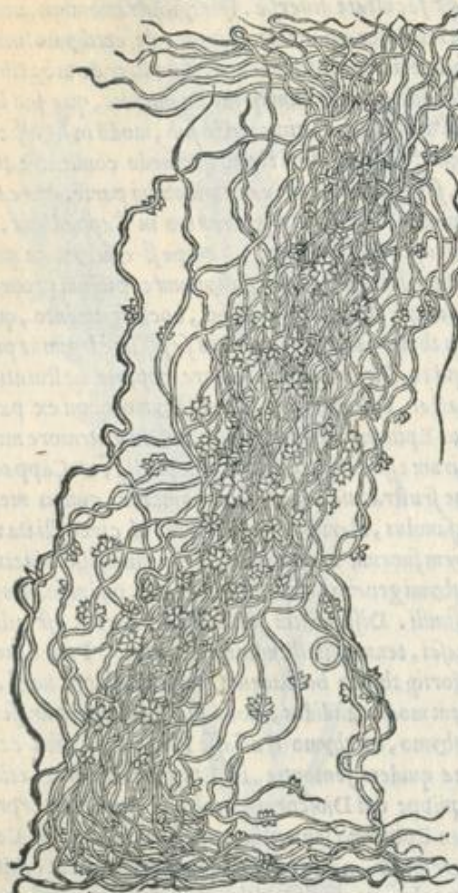
Plinij lapsus.

Monachorū expositio uana.

Epithymi uires ex Mesue, & Galeno.

Cassuthæ histor. & uires.

CASSYTHA.



Nomina.

ALYPVM.



Alypi confideratio.

Opinio quorundam refutata.

Alypi uires ex Paulo.

riantur Plinij codices, in quibus cadytas, non casytas legitur, quodq; hæc arboribus tantum, & spinis se circumuoluat, nostra uero Cassutha duntaxat herbas, & frutices, non arbores complectatur, & irretiat, non ausim affirmare uulgarem cuscutam esse Plinij casytam; præsertim cum in Syria tantum nasci scribat ipse Plinius. Credidere præterea plerique Cassuthæ eandem inesse facultatem, quæ & plantis inest, in quibus nascitur. Quorum utiq; sententiam potius probandâ, quàm resellendam censeo, argumento quod Epithymum iisdem, Galeni auctoritate, polleat uiribus, quibus & thymû. Excalfacit Cassutha ordine primo, siccatq; secundo. Abstergit, & quadam cum adstrictione roborat. Iecoris obstructions aperit, infarcti lienis uitia expedit: uenas pituitosis, atq; biliosis exonerat humoribus: urinam pellit, & regio morbo subuenit. Puerorum febribus auxiliatur: sed diuturno usu uenterium grauat, quæ tamen noxa tollitur, si anisi momentum adiciatur. Bilem deijcit, præsertim absinthio admista. In quem usum decoquitur, bibiturq; eius decocti selibra, cum sacchari sesquuncia. Quod Græci ἐπιθύμιον, Latini quoq; Epithymum dicunt: Mauritanii, Esitimo, seu Esichemo: Itali, Epithimo: Hispani, Cabellos, seu flores del thomilho: Galli, Teigne de thyn.

Αλυπον. ALYPVM. CAP. CLXXIII.

ALYPON furculosa herba est, subrubra: gracilibus ramulis: tenuibus folijs: flore molli, leui, & copioso: radice betæ, tenui, referta acri succo: semine epithymi. Gignitur in maritimis, maximè Libyæ, quàm largissima, quanquam alibi quoque plurima prouenit. Semen atram bilem deijcit, si mensura epithymo pari cum sale, & aceto sumatur: verùm interanea leuiter exulcerat.

ALYPVM, eiusq; radix (si Actuarius credimus) nil aliud sanè fuerit, quàm officinarum Turpetum, turbit Arabibus dictum, quod album uocant. Ipse enim suo de compositione medicamentorum libello, ubi minoris parandæ triphere rationem docet, sic inquit. Si hoc medicamento pituitæ deiectionem moliri instituis, alypum, id est, album turpetum addas. Idem post, ubi de simplicibus medicamentis uomitibus tractauit, ita scribit. Turpetum, quod radix est pituyse, & album alypiæ, glutinosam detrahit pituitam. Verùm quia idem Actuarius paulo antè Alypum describens, prodidit eius semen atram bilem per alium ducere, putauere quidam Actuarius alypiam ab alypo differre, quod huius seminis tantum uires reddiderit. Sed ijs respondi potest, quod cum probè sciret Actuarius aliam uim inesse semini, aliam uero radicibus, proinde de radicibus sub turpeti, & de semine sub Alypi nomine differuit. Plantæ enim habentur, quæ alium folijs, alium semine, alium radicibus effectum præbent. Medium herba nobis exemplo erit, quæ, Dioscoridis testimonio, mentes sistit, cian tamen eius semen contrarium efficiat. Quamobrem facile crediderim Alypum, & Alypiam nullis inter se notis disidere: nec modo his rationibus fretus; sed etiam Pauli auctoritate. quippe qui libro VII. Alypum inter eâ, quæ atram bilem depellunt, commemorauit ijs uerbis. Alypi semen inferius atrâ purgare bilem pari epithymo mensura, cum sale, & aceto dictum est: intestina uero, si fidem Dioscoridi accommodamus, leuiter exulcerat. Est autem, meo iudicio, quæ nunc Alypias uocatur. hæc Paulus. Ex quibus palàm est, Paulo nullam inter Alypû, & Alypiâ fieri differentiam. Caterum ad nos solâ radicem deferri, neq; ullum hætenus qui plantâ, uel semen ostenderit, me nactum fuisse,

fuisse, antea prodideram in commentarijs nostris Italica lingua conscriptis. Verum hoc tempore Lucas Ghinus uir rei medicæ eruditissimus, Pisis herbam hanc pro Alypo ad nos misit, cuius hic picturam damus, quæ quidem descriptioni pulchrè quadrare deprehenditur. Alypi, quod legerim, non meminît Galenus in simplicium medicamentorû censu. Hic de Turpeti uiribus nobis differendum esset, nisi superius in Tripolij commentatione, eius historiam, ac facultates latius profecuti essemus, quam ut adhuc plura dicenda, uel addenda supersint. Herba, quæ ἄλυπον Græcè, Alypum quoq; & Alypia Latine dicitur: Italicè, Alipo.

Nomina.

Ἐμπέτρον. EMPETRUM.

CAP. CLXXIIII.

30 EMPETROM aliqui phacoides uocant. nascitur in montibus, & maritimis, falso gustu: sed quò propius terreno fuerit, amarius sentitur. Trahit bilem, pituitam, & aquam, si bibatur in iure aliquo, aut hydromelite.

EMPETRI herbæ faciem nullis prorsus notis depinxit Dioscorides. Vnde solo nomine nobis de hac herba potius diuinandum esset, quam quòd aliquid certi, ac perpetui statui possit. Non desunt tamen qui Oedipum se faciant, & hæc Dioscoridis obscura quasi ænigmata audeant soluere. Hi siquidem Empetron eam planta putant esse, quam bodie Romani Fœniculum marinum appellant, alij uulgari sermone herba di san Piero. Sed hanc nos superius libro secundo legitimè esse cribrum, pluribus probauimus. Porro & ubi nascatur Empetron, & quibus facultatibus sit præditum, Plinius quoq; tradidit lib. XXVII. cap. IX. ita ut ea planè à Dioscoride mutuatus deprehendatur. Verum in reddendis medicinis, nominis fortasse similitudine deceptus, quòd Empetron saxifragam esse existimauerit, uires, quas utriq; seorsum tribuit Dioscorides, ipse uni Empetro assignauit, addens huic, quòd urinas ciet, & calculus frangat: quæ medicina saxifragæ debentur. Quæ in re Plinium omnino errasse fatendum est. Empetri meminît Galenus libro VI. simplicium medicamentorum, ubi de eius uiribus in hunc modum differit. Empetron ad solas purgationes uidetur esse commodum, bilem, ac pituitam educens. Gustu salsum est: proinde ad alia quoq; utaris licet, ad quæ pollere ostendimus substantiam balsam. Nominatur item prasoides. Hæc Galenus. qui tamen à Dioscoride in nomenclatura discordat: quandoquidem alter Empetron phacoides à quibusdam uocari prodidit, alter uerò phacoides dici ait. Quare non deest suspicio, quin aut horum alter errauerit, aut alterius codex hoc in loco sit deprauatus. Non enim uideo, quomodo rectè idem Empetron simile reddi possit, & lenti, & porro, ut illa nomina demonstrant. Quod Græci Ἐμπέτρον, Latini similiter Empetrum & Calcifragam nominant: Itali, Empetro.

Empetri consideratio.

Plinij error.

Empetri uires ex Gal.

Nomina.

40 Ἄμπελος ἀγρία. VITIS SYLVESTRIS.

CAP. CLXXV.



VITIS syluestris sarmenta uitis modo prælonga emittit, aspera, lignosa, rimoso cortice, folijs hortensis solani, longioribus, ac latioribus, muscoso flore, & capillaceo: fructu exiguis uuis simili, post maturitatem rubente: rotunda est acinorum facies. Feruefacta radix in aqua, & in cyathis duobus uini aqua marina diluti, pota, humorem alui ciet: ideo hydropicis datur. Vuæ eius uitia cutis in facie, & maculas omnes expurgant. Enascentes uiticulæ, cibi gratia, sale condiuntur.

VITIS syluestris planta est in Hetruria mulieribus notissima: utpote qua eius uuis, quibus lentigines, & maculas in facie emendant, plurimum utantur. Hæc constat folijs hortensis solani, sed longioribus, ac latioribus: floribus racematim coherentibus (ita enim legendum censeo in Dioscoride, non muscosis, ut uulgata habent exemplaria, Oribasij testimonio fretus, qui hoc loco non βρωειδεις, sed βορωειδεις legit) e apillaceis, purpureo colore: fructu exiguis uuis simili, rubente, ac uinoso. Illud porro nobis obstare potest, quòd minus hæc sit uera Vitis syluestris, quòd etsi eius sarmenta, quibus uiniferæ uitis modo uicinas arborea scandit, ac uincit, quadantenus aspera uideantur; non tamen, ut in Dioscoridis codicibus scriptum reperitur, rimoso sunt cortice, sed albo. Huic obiectioni ita respondere possum, quòd ea non sit legitima huius plantæ nota. nam quòd uerbum illud Φλοιορῆα γοῦντα non legatur in Oribasio, facit ut suspicer in Dioscoride hoc loco mēdum ac uitium subesse. Hinc itaq; moueor, ut hanc pro syluestri uite nunc proferre non dubitem, donec alia nobis, aut alijs cōperta sit planta, quæ magis notis omnibus illi respondeat. Theophrastus uitem syluestrem Atragenā uocasse uidetur lib. V. cap.

Vitis syluestris consideratio.

Vitis sylue-
stris uires ex
Galeno.
Nomina.

cap. ultimo de plantarum historia, ubi de somnibus ad ignem concipiendum egit. Antiqua enim etas chalybem fortasse non experta, ex ligno duriore, & fungoso ignem parabat: ad quod, meo iudicio, syluestris uitis materies admodum apta fuit. De huius uitis syluestris uiribus scripsit Galenus lib. VI. simplicium medicam. his uerbis. Vitis agre-
stris racemi extergendi uim habent, ut ephesles, & neuos, & id genus omnia in extrema cute existentia curare possint. Sed & adstrictionem quandam extrema germina obtinent, quæ & sale condiri assolent. Quæ uitis ἀμπελος ἄγρια Græcis, Vitis syluestris Latinis uocatur: Vite saluatica, Italis.

Ἀμπελος λευκή. VITIS ALBA.

CAP. CLXXXVI.



VITEM albam aliqui bryoniam uocant. Folijs, uiticulis, pampinisque satiuam uitem imitatur, sed hirsutiora sunt omnia: ea, quos prope se nacta sit frutices, suis clauiculis complectitur: fructus rubens in uua dependet, quo coria pilis spoliatur. Ex ea asparagi, qui prima germinatione exeunt, decocti in cibo, aluum, & urinam cient. Folia, fructus, radix acrem uim sortiuntur: itaque ulcerum phagedænis, gangrænis, chironijs, putrentium tibiærum tædio, efficaciter ex sale illinuntur. Radix corpus abstergit, & cutem erugat: uitia cutis in facie, uarosq; lentigines, & cicatrices nigras emendat, cum eruo, creta Chia, & scæno græco. Eodem effectu prodest decocta in oleo, usque dum liquefeat: sugillata tollit, & reduuias committit. inflammationes discutit illita ex uino: suppurationes rumpit. medicamento aptè immiscetur, quod carnem exest: infracta ossa extrahit, trita, & imposita. Datur comitialibus in potu, drachmæ pondere, quotidie anno toto: prodest attonitis, & uertigine laborantibus, consimiliter assumpta. Contra uiperarum ictus pota drachmis duabus, auxiliatur: partus necat: mentem interdum subvertat. Fœminarum locis apposita partus, secundasque morantes trahit: cit urinam pota. Eclegma ex ea fit cum melle, difficilè spirantibus, strangulatu oppressis, tussientibus, vulsis, ruptis, & laterum doloribus. Lienem ternis obolis pota ex aceto triginta diebus, cõsumit: illinitur ad eadem cum fico. Ad muliebres quoque infessus decoquitur: siquidem vuluas purgat, sed abortum facit. Succus è radice uere exprimitur, qui trahit pituitam cum aqua multa potus. Ad psoras, & lepras semen efficaciter illinitur. Lactis abundantiam facit succus eius, si cum tritico decocto sorbeatur.

Vitis albæ cõ-
sideratio, &
uires.

Vitis albæ ui-
res ex Gal.

VITIS alba officinis, & herbarijs Bryonia nominatur. Vulgò mulieribus Cucurbita syluestris dicitur. Nota omnibus serè planta est, quòd passim secus uias, & propter sepes proueniat. Hanc inter sua deiectionia medicamenta reposuit Mesues, qui de ea hec ad sensum scribit. Vitis syluestris, quòd hausta, quemadmodum & dracuncululus, uentriculo, & iecinori noxam inferat, danda non est, nisi aromatum puluere permista, aut addito mastiche, cydonijs malis, aut alijs adstringentibus, roborantibusq; medicamentis. Succus è contrita radice expressus pituitam eicit, urinam remorantem trahit, & cerebrum mundat, quin etiam pectus, et neruos à pituitosis, putridisq; excrementis: uiscerum obstructions aperit: renes à calculis expedit: subuenit item uertiginosis, comitialibusq;. Præstat ope-
pem mirificè tussientibus: & induratos tumores resoluit, præsertim lienis, si cum uino, & sicibus tusa radice illinatur. Menstrua elicit, & uniuersum purgat uterum, atq; etiam foetum expellit, si in eius decocto insideant fœmina. Succus fabarum, aut cicerum farina exceptus, maculas in facie, & uulnèrum cicatrices emendat, limimenti modo adhibitus. Oleum excavatis eius radicibus immissum, cineribusq; incoctum, sugillata delet. Præterea mulieres uul-
uæ strangulationibus obnoxias mirum in modum iuuat, adeò ut eas à strangulatu liberet, & sanat. Equidem noui mulierem quotidie serè per annos hoc morbo uexatam, quæ tandem à quodam uulgari herbario edocta, ut uinum album biberet, in quo uitis albæ radicis uncia efferbuisset dormitum itura semel in hebdomada, cum hac medicina per annum usa fuisset, optimè ex illo morbo conualuit. Vitis albæ meminit Galenus libro VI. simplicium medicamentorum, de eius uiribus ita scribens. Vitis albæ, quam & Bryoniam, & Psilothrum uocant, prima quidem germina ab omnibus pro more in uere eduntur, utpote edulium stomacho, quòd adstringat, gratum. Habent etiam subamarum, & modicè acrem adstrictionem: quare & urinam moderatè cient. At radix & abstergentem, & desiccantè, & tenuium partium, ac moderatè calidam uim obtinet: quamobrem & lienes induratos liquat, tum epota, tum soris cum sicibus imposita: & psoram, & lepram sanat. Porrò fructus eius racemi speciem præferens, ijs qui coria tingunt,

gunt, utilis est. Planta hæc Græcis ἀμπέλος λευκή, & βρυονία uocatur: Latine, Vitis alba: Mauritanis, Fesire, Alfsire, Fessera siue Alfsicera, Nezargiesan seu Nezarhasen: Italis, Vite bianca, & Zucca saluatica: Germanis, Stickenurtz, & Teufel kirbsz: Hispanis, Nuexa & Anorca: Gallis, Colubrine, & Couluu ee.

ἀμπέλος μέλαινα. VITIS NIGRA.

CAP. CLXXVII.



NIGRA uitis, quam aliqui nigram bryoniam uocant, folia fert hederæ, smilaceis proxima, sed maiora: caules etiam cognatos: capreolis suis arbores, quasi adminicula, comprehendit: fructus racematim coherent, qui inter principia uirent, & post maturitatem nigrescunt: radix foris nigra, intus buxco colore nitet. Viticellæ, quæ primo germinum partu erumpunt, in olera recipiuntur. menses pellunt, urinas cient, lienem absument: uertiginosis, comitialibus, neruorû resolutione tentatis profunt. Radix eadem, quæ uitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum uino exulceratis iumentorum ceruicibus commodifsimè illinuntur: luxatis itidem imponuntur.

VITIS nigra Hetruscis uulgo appellatur Tamaro, corrupto à tamuo uocabulo. Sunt enim qui hanc tannum, siue tannum etiam uocent, unde Latinis eius uua Tamina dicta est. Huius uiticellæ, quæ uere primum è terra erumpunt, quod asparagis similes sint, eorum more decoctæ, hæc etiam tempestate manduntur, quæ uis non eam, quam asparagi, cû palato ineant gratiam. Frequentissima hæc in Hetruria prouenit, quin & in Goritiensi comitatu, ubi Martio & Aprili mensibus, eius cauliculi in fasciculos digesti in foro ueneunt ad ciborum usum. Huic tamen, quæ in Italia nascitur, illud tantum obijci posse putauerim, quod in uuarum colore ab illa distidere inueniatur, quam Dioscorides representauit, quod huic uuæ post maturitatem nigrescant, nostræ uerò perpetuò rubentes spectentur: cætera enim, meo quidem iudicio, inter se maximè conueniunt. Sed illud nihil me mouet, neque facit, ut mutare debeam sententiam, & credere hanc aliam esse à Vite nigra, quod sepe uiderim solanum hortense quibusdam in locis uuas ferre modò

Vitis nigre consideratio.

nigras, modò rubentes, modò croceas: quandoquidem natura plerumq; cum florum, & fructuum colore ludere soleat, ut in uuis, cerasis, moris, ficibus, prunis, malis, & alijs cõpluribus perspicuò cernitur. Idcirco nil mirum esse debet, si in Italia Vitis nigra rubentes uuas proferat, alibi uerò nigras, ut in Græcia, Asia, alijsq; calidioribus, quod huiusmodi discrimina sepe numero cæli, ac soli diuersitate contingant. Hac igitur ratione fretus, quæ, ni fallor, illam obiectionem diluit, non dubitauerim asserere, hanc plantam, cuius etiam hic effigiem pictam damus, esse ueram ac genuinam Vitem nigram, quoniam cæteræ omnes prorsus notæ illi adstriplari deprehenduntur. Cæterum credidit Leonardus Fuchsius, medicus nostræ ætatis celebris, eam stirpem esse legitimam Vitem nigram, quæ nostris in Hetruria uulgo Vitalba dicitur, quamq; alteram esse Dioscoridis elematidem superius huius libri initio abunde ostendimus. Verum hæc eius opinio nobis, pace sua, planè reprobanda uidetur. Siquidem nostra Vitalba non habet radicem foris nigram, intus buxco colore: non fert folia hederæ maiora, sed potius minora, & per ambitum laciniata: nec semen edit in racemi modum, sed simul compactum, nulla cum uuis similitudine. Adde, quod eadem sua facultate exulcerat. Vitis uerò nigra exulceratis boum ceruicibus medetur, & luxatis ob adstringentem uim, quam habet, utilissimè imponitur. Vitis nigre uires paucis perstrinxit Galenus lib. vi. simplicium medicamentorum, sic inquit. Vitis nigra: uocatur autem hæc proprie bryonia, uiti albe ad omnia similis, nisi quod imbecillior. hæcenus Galenus de uite nigra. Huius autem succo (ut est author Mesues) nihil ualentius ad strumas sanandas, si cum uini, & mellis æquali portione is hauriatur. Præstat ad idem radix quoq; si tusa, & melle excepta illinatur. Sed quoniam Vites tam alba, quam nigra, de quibus hæcenus dictum est, mihi in mentem eam herbam redegerunt, quæ aliquibus uulgo uocatur BALSAMINA, alijs Viticella, alijs Momordica, alijs Caranza, cùm ueteribus nihil de ea posteritatis memorie proditum sit, sitq; dotibus quàm plurimis non obscuris prædita, hunc locum opportunum duximus, in quo huius herbæ historia pertractetur. Est itaque VITICELLA, siue Balsamina, planta, quæ præ longis, tenuibusq; uiticulis, ulro citroq; reptantibus, proximas tum herbas, tum arbusculas comprehendit: folijs uitis albe, aut uitis feræ similibus, sed longè minoribus magisq; per ambitum laciniatis: capreolis tenuibus ex alarum sinu prodeuntibus quibus sese implicat appositis adminiculis. Florè promit cucumeri similem, colore subluteum: fructum utrinq; turbidum, qui oui ferè faciem representat, cute carnosâ, quibusdam acuis bullis rigente, dipsaci modo, Huic maturo puniceus color, qui præterea facillè distillat ultimam maturitatem adeptus. Semen includit anguriz uocata simile, minus tamen, cõtectum cute crassa, pingui, lubrica, & per quam rubente. Planta hæc gracili mittitur radice, nec cistius

Fuchsij opin. reprobata.

Viticella, siue Balsaminæ historia.

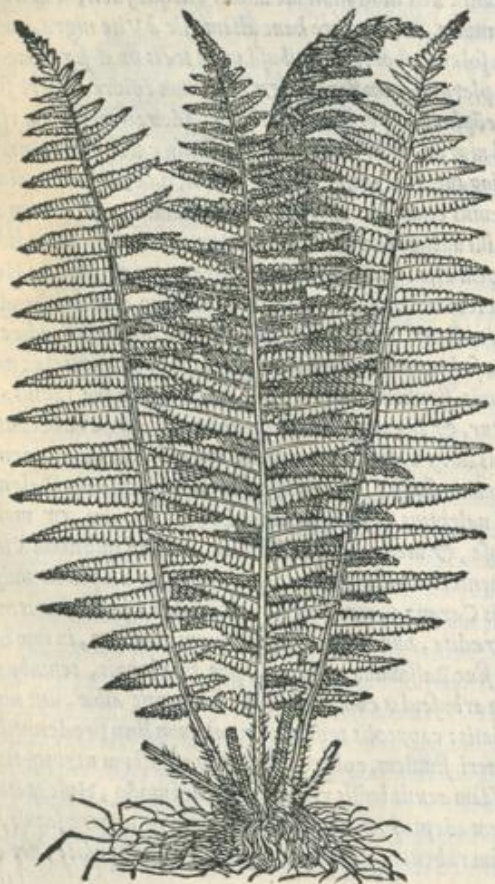
BALSAMINA.

Viticellæ uo-
catæ uires.

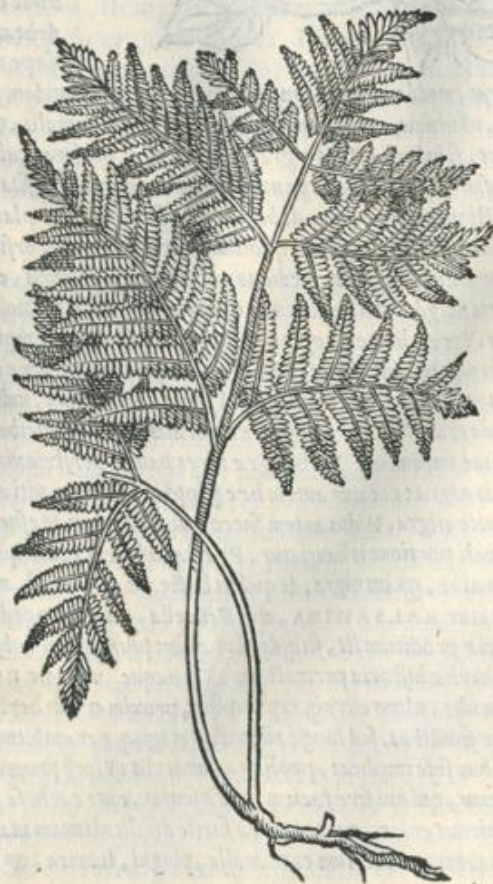
Nomina.

tius fructum perficit, ac maturat, quàm aduentante autumnò, Au-
gusto, & Septembri mensibus. Nusquam nisi sata, quod sciam, in
Italia prouenit: pluribus autem in locis inibi plantatur, & nasci-
tur. Folia uulnera recentia glutinant. Fructus exempto semine in
solantur diu in oleo omphacino, aut macerantur eodem oleo in bal-
neo calenti aquæ, aut equino calente fimo, sitq; inde oleum præ-
stantissimum ad arcendas uulnerû, mamillarumq; inflammationes,
doloresq; mulcendos. Valet idem ad exulceratos, inflammatosq;
uteros siphone iniectum. Doloribus hæmorrhoidum mirè auxilia-
tur: in quem usum maceratur fructus (ut diximus) oleo amygda-
lino dulci, aut è semine lini expresso, addita ad unamquamq; olei li-
bram, liquidæ uernicis uncia. Medetur hoc ambustis tam igne,
quàm aqua. Punctis, sauciatisq; neruis uiliter illinitur: quin &
uulnerum cicatrices tum attenuat, tum etiã prorsus delet. Scri-
bunt recentiorum quidam, steriles mulieres fecundas fieri, si à bal-
neo medicamenti utero conferentibus parato, hoc oleo ueri oscu-
lum sibi perunxerint, ac demum suis se iunxerint uiris. Ramicosis
pueris efficax remedium est, si eo locus sæpius perungatur. Folio-
rum puluis (ut ij affirmant, qui periculum fecerunt) coclearis mē-
sura ex plantaginis, siue equiseti decocto, intestinorum uulnèra sa-
nat. Nec desunt qui eundem puluerem laudibus efferant, ad coli
dolores, & intestinorum tormina. Porrò illud hic prætereundû
non est, ne fortè huiusce plantæ nomina alicui imponant, quòd sunt
qui Momordicam etiam appellant geranij genus quoddam, illud sci-
licet, quod maiora inter cetera folia profert, malæ amplitudine,
de quo libro tertio in Geranijs abunde disseruimus. Quæ Vitis
nigra Latinis, ἄμωελος μέλαινα Græcis nominatur: Arabibus,
Festre sentanim, Festre sim, Alfsrestsim, siue Faserfin: Italis, Vite-
nera, & Tamaro: Hispanis, Congorca.

FILIX MAS.



FILIX FOEMINA.



ωτρίσις.

FILICI folia sine caule, sine fructu, sine flore, ex uno pediculo cubitali longitudine exeunt, multifida, & lateribus pinnata, sub graui odore: radice per summa cespitem, nigra, oblonga, filices multas fundente, subastringente gustu. nascitur in montibus, & saxosis. Radix laticineas excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulla: melius si cum scammonia, aut ueratri nigri totidem obolis detur: sed qui fumunt, alia prægustare debent. laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu, & illitu cum axungia, vulneribus sagitta arundinea factis, est auxilio. cuius rei probatio talis fertur. Peribit filix, quam per ambitum sata copiosior arundo coronet: & contra euanescentes abibit arundo, quam obsepiens multa filix in orbem cinxerit.

FILIX foemina folijs est filicis, surculosis, altioribusque, & quæ non singulari, ut illa, pediculo fulciantur: radicibus longis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flauescunt: aliquæ etiãnum rubræ inueniuntur. Pellunt lata interaneorum animalia, cum melle, eclegmate sumpto: potæ cum uino drachmis tribus teretes tineas eiiciunt. Datæ foeminis sterilitatem faciunt: & prægnantibus abortum, si supergrediantur. Farina humidis ulceribus, & cicatrici repugnantibus inspargitur: iumentorum ceruicibus medetur. Folia recentia in oleribus cocta manduntur, ut uentrem emolliant.

FILICIS tam maris, quam foeminae, quibus scætet uniuersa Italia, meminit Theophrastus lib. IX. cap. XX. de plantarum historia, his uerbis. Filix foemina utilis contra interaneorum animalia lata, melle subacta: & contra tenuia, in uino dulci cum farina hordeacea data. Si mulieribus grauidis detur, abortum facere: si cæteris, steriles in totum reddere aiunt. Differt foemina filix à mascula, quod folium unico artu porrectum hæc habeat, radicem uerò crassam, longam, & nigram. Harum igitur uires sterilitati addixisse natura putatur. Hactenus de filicibus Theophrastus. De ijs etiam scripsit Plinius lib. XXVII. cap. IX. sic inquit. Filicis duo genera, nec florem habent, nec semen. Pterin Græci uocant, alij blechnon, cuius ex una radice complures exeunt filices, bina etiam cubita longitudine excedentes, non graues odore. Hanc marem existimant. Alterum genus thelypterin Græci uocant, alij nymphæam pterin. Est autem singularis, atque non fruticosa (fortè rectius non singularis, atque fruticosa) breuior, molliorq; & densior, folijs ad radicem canaliculata. Vtriusque radice sues pinguescunt. Folia utriusque lateribus pinnata, unde nomen Græci imposuerunt. Radices utriusque longæ, in obliquum, nigrae, præcipuè cum inaruerit: sicari autem eas sole oportet. Nascuntur ubiq; sed maxime frigido solo. Effodi debent Vergilijs occidentibus. Vsus radice in trimatu tantum, neq; ante, neq; postea. Pellunt interaneorum animalia: ex his ptæniis cum melle, cæteras ex uino dulci triduo potæ. Vtraque stomacho inutilissima. Aluum soluit, primò bilem trabens, mox aquam. melius ptæniis cum scammonij pari pondere. Radix eius diuim obolorum pondere ex aqua, post unius diei abstinentiã bibitur, melle prægustato, contra rheumatismos. Neutra danda foeminis, quoniam grauidis abortum, cæteris uerò sterilitatem facit. Farina earum ulceribus tetrīs inspargitur, iumentorum quoque ceruicibus. Folia cimicem necant, serpentem non recipiunt. Et libro XVIII. cap. VI. idem de Filice hæc scripto reliquit. Filix biennio moritur, si frondem agere non patiaris. Id efficacissimè contingit germinantis ramis baculo decussis: succus enim ex ipsa defluens necat radices. Aiunt & circa solstitium auulsas non renasci, nec arundine sectas, aut exaratas uomeri arundine imposita. Filicem utranque prodidit Galenus lib. VIII. simplicium medicamentorum, ubi de earum uiribus in hunc modum disserit. Filix mas radice habet maxime utilem: latum enim lumbricum interficit, si quis eam quatuor drachmarum pondere in aqua mulla sumpserit. Ad eundem modum scetium uiuum quidem necare, mortuum autem eiicere mirum non est: est enim amara, paulum habens adstrictionis. Quamobrem ulceribus imposita ualenter desiccandi facultatem obtinet, non tamen mordax est. Similem ei uim habet Thelypteris nominata. Planta Græcis πτέρις & πτέριον, Latinis Filix appellatur: Arabibus, Sarax, seu Sarachs: Italis, Felce: Germanis, Vualdfarn: Hispanis, Helecho: Gallis, Osmunda regale.

Filicis utriusque historia.

Filicis utriusque uires ex Galeno.

Nomina.

FILICULA nascitur in muscosis petris, & uetustis arborum caudicibus, præsertim quercu, palmi altitudine, filici similis, subhirsuta, non tenui perinde diuisura. Radix pilosa, in qua continentur cirri, ceu polyporum, crassitudine digiti minimi, coloris intus herbacei, austeri aliquantum, & gustu subdulcis. Purgandi uim habet. Coquitur cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam. Aridæ farina aquæ mullæ insparfa, detrahit bilem, & pituitam: trita luxatis efficaciter illinitur, & aduersus rimas, quæ inter digitos fiunt.

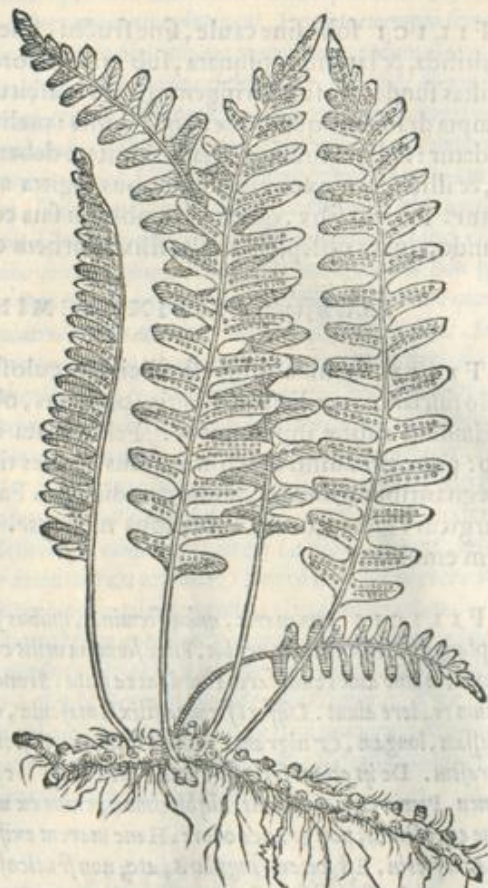
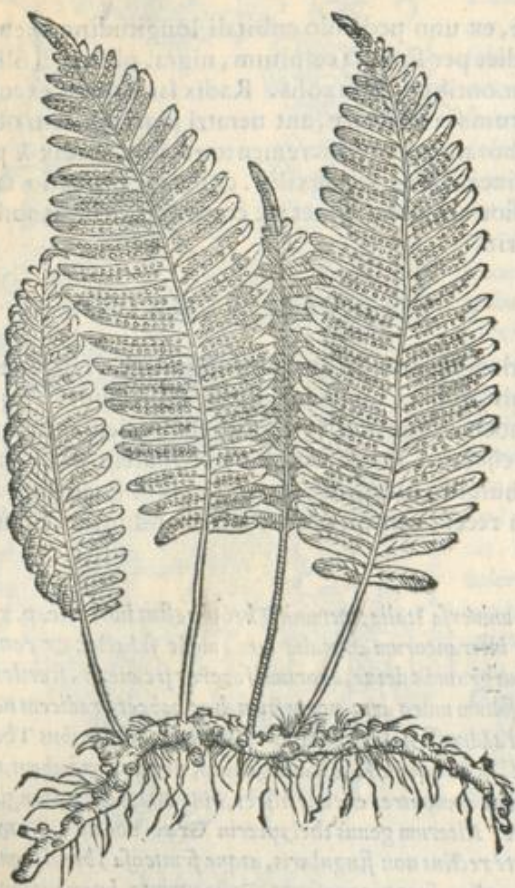
POLYPODIUM Latinis Filicula nuncupatur. Recentiores medici, atque etiam officinae Græcum nomen retinent. Eius duo reperiuntur genera. Alterum, de quo hic Dioscorides disserit, omnibus notum est, quod ubiq; locorum

Polypodij consideratio.

corum

POLYPODIVM.

POLYPODIVM ALTERVM.



eorum frequens proveniat. Alterum uerò non nisi paucis cognitum esse reor, folio aspleni, sed longiore, uiridiorè, magisq; per ambitum laciniato: radice priori simili, graciliore tamen paulò. hoc plurimum nascitur in montium syluis. Nos copiosum uidimus, legimusq; quibusdam in montibus, per quos iter breue, ac compendiosum faciunt, qui Goritia Labacum contendunt. Prætulit Mesues filiculam, quæ in quercuum caudicibus gignitur, quòd ea, quæ solo, aut muscosis lapidibus innascitur, suo quodam exuberante, inconcoctoq; humore maxime uentriculo sit noxia, quòdq; ipsum flatibus repleat, ac etiam subuertat. Id quod postea in uniuersum de omni Filicula subiunxit, dicens. Polypodium inter ea recensetur medicamenta, quæ uel maxime corpora exiccant, & extenuant: subuersionem, & nauseau faciunt. In quo tamen Mesui refragatur doctissimus Manardus Ferrariensis, asserens, quòd polypodium, cum imbecilliter leuiterq; purget, corpora extenuare non possit: addens se certò scire, quòd idem per se exhibitum, nullam stomacho inferat iniuriam. Proinde Auerroï in hoc magis adstipulandum censet, quam alteri: quandoquidem Auerroes author est, Polypodium tutum esse medicamentum, & epithymo præstantius. Polypodium (ut testatum reliquit Actuarius in libro de compositione medicamentorum) bilem, & præsertim atram, & pituitam extrahit. Dantur purgatæ radicis seni scrupuli adfusa aqua mulsæ. Mediocriter uerò aluum ciet, & citra molestiam, tum in gallinaceo iure, tum in cremore ptisanæ cocta radix. Polypodio facultatem duntaxat assignauit Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, ijs uerbis. Polypodium dulcem simul & austeram habet uincens qualitatem, ut facultatis sit admodum desiccantis, citra morsum tamen. hæc Galenus. Ex quibus sanè satis constare posse arbitror, Mesuem rectè dixisse, & in hoc immeritò à Manardo reprehensum fuisse. Nam quòd Polypodium abundè exiccet, Galenus testis est grauisissimus. Ex quo cur etiam efficaciter extenuare non possit (ut inquit Mesues) non equidem uideo. Quare potius adducor, ut in hoc opinio Manardi alioqui celebris, mihi planè reprobanda uideatur. πολυπόδιον quod Græcis, Latinis similiter Polypodium & Filicula uocatur: Mauritanis, Bisberg, Aibeig, siue Bessagi: Italis, Polipodio: Germanis, Engelsuesz, Baumffar, & Dropffauuerz: Hispanis, Filipodio, & Polipodio: Gallis, Polypode.

Polypodij uires ex Actuatio, & Gal.

Nomina.

Δρυοπτερίς. DRYOPTERIS.

CAP. CLXXXI.

DRYOPTERIS nascitur in veterum quercuum musco, filici similis, multò minore foliorum incisura: radicibus inuicem implexis, hirsutis, gustu acerbis, in dulcedinem uergentibus. Psilothrum est cum radicibus trita: illinitur enim primùm usque dum sudorem euocet, mox sudor abluatur, & recens imponitur.

NON